

Một thứ quà của lúa non: Cốm

Author : Quản trị

Một thứ quà của lúa non: Cốm

Hướng dẫn

I - KIẾN THỨC CƠ BẢN CẦN NẮM VỮNG

1. Thạch Lam là bút danh của nhà văn Nguyễn Tường Lân (1910 -1942), nhà văn nổi tiếng, thành viên của nhóm Tự lực văn đoàn. Ông có sở trường về truyện ngắn, là một cây bút tinh tế, nhạy cảm.
2. Tùy bút là thể văn gần với bút kí ở yếu tố miêu tả, ghi chép, nhưng thiên về biểu cảm, chú trọng thể hiện cảm xúc, tình cảm, suy nghĩ của tác giả trước các hiện tượng và vấn đề của đời sống.
3. Bằng ngòi bút tinh tế, nhạy cảm và tấm lòng trân trọng, tác giả đã ca ngợi món quà riêng biệt của đất nước mang hương vị mộc mạc, thanh khiết của đồng quê; phát hiện nét đẹp văn hoá dân tộc trong thứ sản vật giản dị mà đặc sắc.

II - HƯỚNG DẪN ĐỌC - HIỂU VĂN BẢN

1. Bài tùy bút này, như nhan đề của nó, nói về một thứ quà của lúa non: cốm. Để nói về đối tượng ấy, tác giả đã sử dụng các phương thức miêu tả, thuyết minh, biểu cảm, bình luận. Phương thức chủ yếu là biểu cảm, bộc lộ cảm xúc của tác giả.

Bài viết này có thể chia làm 3 đoạn:

- a) Từ đầu đến *thuyền rồng*: Từ hương cốm, gợi nhớ cách làm và bán cốm.
- b) Tiếp theo đến *nhũn nhặn*: Phát hiện và ca ngợi giá trị của cốm gắn với tục lệ tốt đẹp của dân tộc.
- c) Phần còn lại: Bàn về cách thưởng thức cốm, mua cốm một cách có văn hóa

2. Tác giả đã mở đầu bài viết bằng cảm giác về hương thơm của lá sen trên hồ, gợi nhớ mùi của thức quà thanh nhã và tinh khiết. Từ đó tác giả miêu tả những bông lúa non, chứa đựng chất quý trong sạch của trời, nguyên liệu để làm cốm. cảm giác về hương thơm lá sen, về màu xanh cánh đồng, về mùi thơm mát của lúa non, giọt sữa trắng thơm tiêng hạt lúa phẳng phát hương vị ngàn hoa cơ... đã tạo nên tính biểu cảm của đoạn văn, ca ngợi sự thanh nhã và

tình khiết của cốm.

3. Tác giả đã nhận xét tục lệ sêu tết của nhân dân ta dùng hồng và cốm là rất phù hợp. Cốm là thức dâng của cánh đồng. Dem cốm với hồng làm thành vật phẩm dùng trong lễ nghi thật có ý nghĩa. Sự hoà hợp và tương xứng ấy được phân tích trên phương diện màu sắc, hương vị. Màu sắc quý giá, hài hoà, hương vị hoà hợp, nâng đỡ. Đó là một tục lệ tốt đẹp.

4. Nhận xét ấy của tác giả thật tinh tế và chính xác. Cốm là thứ quà rất độc đáo. Nó được làm từ sản phẩm gần gũi với người dân quê. Nó như một lễ phẩm mà cánh đồng dâng tặng con người. Hương vị cốm là hương vị lúa, một thứ hương mộc mạc, giản dị và thanh khiết của đồng quê, nội cỏ. Cốm không chỉ là một món ăn thông thường. Nó trở thành món quà, thành lễ phẩm rất độc đáo. Hơn thế nữa, nó còn gắn với phong tục văn hoá của chúng ta. Bánh chưng, bánh giầy gắn với sự thờ cúng tổ tiên và ngày tết. Còn cốm lại gắn với phong tục sêu tết trong hôn nhân. Cốm càng trở nên thức quà riêng biệt.

5. Sự tinh tế khi thưởng thức món quà bình dị thể hiện ở chỗ: ăn cốm là thưởng thức, vừa ăn thông thả, vừa ngẫm nghĩ thì mới cảm hết được hương thơm, vị ngọt, sự tươi mát của lá non, cái dịu dàng thanh đạm của thảo mộc. Mua cốm là nâng đỡ, vuốt ve, kính trọng lộc trời, công sức con người. Mua cốm một cách có văn hóa thì sự thưởng thức sẽ trang nhã và đẹp hơn.

6. Sự tinh tế của Thạch Lam thể hiện rõ qua việc miêu tả và bộc lộ cảm xúc khi hạt lúa hình thành làm nên hạt lúa non mang cái chất quý trong sạch của trời. Từ đó mà làm nên hạt cốm. Sự tinh tế cũng thể hiện rõ khi tác giả bộc lộ cảm xúc về sự hài hoà của hồng với cốm về màu sắc, hương vị khi được chọn làm vật phẩm dùng trong nghi lễ. Đoạn bàn về cách thưởng thức cốm cũng cho thấy khả năng phân tích cảm giác của tác giả nhẹ nhàng mà sâu lắng. Phải là người am hiểu, là người tinh tế, nhạy cảm mới có thể thể hiện giá trị của một thứ quà bình dị mà thanh khiết, độc đáo như vậy.

III - HƯỚNG DẪN LUYỆN TẬP

1. Có thể học thuộc đoạn đầu, hoặc đoạn từ "Cốm là thức quà riêng biệt" đến "Hồng cốm tốt đời".

2. Một số câu thơ, ca dao nói về cốm:

- Sợi rơm vàng buộc gió

Lả sen gói sóng hồ

Nắng đa tình Bến Nghé

Phải lòng hương cốm thu.

(Nguyễn Vũ Tiềm)

- Gắng công kén hộ cốm Vòng

Kén hồng Bạch Hạc cho lòng ai vui.

(Ca dao)

Mai Thu